

VIITE: Hakemus 30.11.2023

Lupa poiketa luhtakultasiipeä (*Lycaena helle*) koskevista luonnonsuojelulain 70 §:n rauhoitusmääräyksistä

HAKIJA

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne ja
infrastruktuuri -vastuualue (jäljempänä POP ELY L) [REDACTED]

VIREILLE

30.11.2023

HAKEMUS

Poikkeuslupaa haetaan maanteiden hoitourakassa tehtäville ojitustoimenpiteille kahdessa kohteessa, joissa on havaitut luhtakultasiipiesiintymät. Kohteet sijaitsevat Kuusamossa [REDACTED].

ELY L vastaa maanteiden hoidosta ja kunnossapidosta alueellaan. Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä (LLM) 13 §:n momentin 2 mukaan maantiet on suunniteltava, rakennettava ja pidettävä kunnossa niiden liikenteellinen merkitys huomioon ottaen siten, että 1) maantiet tarjoavat mahdollisuuden turvalliseen ja toimivaan liikkumiseen ja kuljettamiseen koko maassa kohtuullisin kustannuksin ottamalla huomioon erilaiset kulkutavat, eri väestöryhmien liikkumistarpeet ja eri elinkeinoalojen kuljetustarpeet ja 2) maantieverkon ja liikenteen ympäristölle aiheuttamat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi ja luonnonvaroja käytetään säästeliäästi, 3) tienpito ei tuota kenellekään enempää vahinkoa tai haittaa kuin tarve vaatii ja 4) maantiet ovat liikenteellisesti ja teknisesti mahdollisimman toimivia ja turvallisia, ja niiden tarkoitus saavutetaan mahdollisimman edullisesti.

LLM momentin 2 mukaan maantietä parannetaan yleisen liikenteen tarpeen vaatiessa taikka liikenteestä aiheutuvien haittojen poistamiseksi tai vähentämiseksi taikka maankäytön sitä edellyttäessä.

[REDACTED] lullaan tekemään ojitus kesällä 2024. Ojitus toteutetaan hakemuksessa esitettyjen Väyläviraston ohjeistusten mukaisina. Toimenpiteessä kavennetaan vuosien varrella leventynyttä soratietä alkuperäiseen mittaansa $6,0 \pm 0,25$. Samassa yhteydessä poistetaan tien reunapalteet ja ojaluisikat tasataan siten, että sisäluiska

19.6.2024

noudattelee kaltevuutta 1:2–1:4 ja ulkoluiska 1:1–1:2. Luiskat tasataan, suoristetaan ja niiden tulee muuttua vähitellen.

Tienpitäjä on arvioinut kaksi poikkeusluvan mukaista kohdetta ja todennut, että kohteissa vähintään tehtävä toimenpide tulisi olla ojanpohjan perkaus/kaivuu sekä sisäluiskan tasaukset ohjeistusten mukaisiksi. Ojanpohjan ja luiskan maa-ainekset voidaan läjittää tarvittaessa esim. ulkoluiskan taakse nurmitatarkasvuston nopean elpymisen turvaamiseksi.

Faunatica Oy on tehnyt luhtakultasiipi-inventoinnin Kuusamossa 2022. Hakemuksen kohde sijoittuu inventointialueelle. [REDACTED]

[REDACTED] Kohteen nykytilasta todetaan, että pientareella kasvaa monin paikoin nurmitatarta ja esiintymän oletetaan olevan riittävä ylläpitämään paikallispopulaatiota. Suosituksena on tien niiton jatkaminen.

[REDACTED] Kohteen nykytilasta todetaan, että pientareella kasvaa monin paikoin nurmitatarta niin riittävästi, että on oletettavaa sen kykenevän ylläpitämään paikallispopulaatiota. Pientareiden niittoa suositellaan jatkettavan.

Maanteiden hoitoon kuuluvat vuosittaiset niitot ja 5–15 vuoden välein toistuvat ojitukset sekä säännöllinen reunapalteen poisto. Näillä toimenpiteillä on saatu aikaan edullinen elinympäristö nurmitattarelle ja sen myötä myös luhtakultasiivelle. [REDACTED] ojitustoimenpiteestä on kulunut yli kymmenen vuotta ja tie on päässyt tänä aikana levenemään, mikä on aiheuttanut myös ojien madaltumista tai paikoin jopa häviämistä. Poikkeuslupahakemuksessa esitetyillä kohteilla on kyseinen tilanne ja mikäli tien kuivatuksesta ei kohteissa huolehdita, on vaarana tien kelirikkovauriot, jolloin korjaustoimenpiteet pitää suorittaa ojitustoimenpiteitä järeämpänä. Tällöin luhtakultasiiven ja nurmikonnantattaren häviäminen kohteesta on nykyistä toimenpidettä todennäköisempää. Toteuttamatta jätetty kuivatusta parantava ojitus voi myös aiheuttaa kohteessa vettymistä, mikä osaltaan tuhoaa suojeltavan lajin nykyisiä elinolosuhteita. Ennakoivan lievemmän toimenpiteen toteuttaminen ylläpitää varmemmin lajille suotuisaa elinympäristöä.

Kohdentamalla toimenpiteet vain tien etuluiskalle ja siirtämällä maa-aines varovasti takaluiskan taakse saadaan parhaiten elinolosuhteita ylläpidettyä ja haitalliset vaikutukset minimoitua.

POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUKSEN RATKAISU

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus myöntää hakijalle luvan poiketa luonnonsuojelulain 70 §:n rauhoitusmääräyksistä seuraavin ehdoin:

- 1) Lupa koskee vain hakemuksessa esitettyjä maanteiden hoitoon ja kunnossapitoon liittyviä pakollisia toimenpiteitä eli ojanpohjan

perkausta ja kaivuuta sekä sisäluiskan tasauksia tarvittavilla alueilla. Sisäluiskan maa-ainekset tulee läjittää mahdollisimman lähelle paikkaa, mistä ne on otettu eikä läjitysmassaa tule tiivistää. Tarpeettomia toimenpiteitä tulee välttää. Mikäli toimenpidekohteella tulee vastaan sellaisia alueita, joilla toimenpiteille ei ole tarvetta, tulee ne jättää tekemättä;

- 2) Lupa on voimassa 1.10.2024 saakka;
- 3) Lupa koskee hakijaa sekä POP ELY L:n valtuuttamia urakoitsijoita;
- 4) Luvan hakija vastaa luvan tiedoksiannosta ja jakelusta luvan saaneille henkilöille ja vastaa heidän ohjauksestaan luvan käyttöön;
- 5) Lupa tai kopio siitä on pidettävä mukana toimenpiteitä tehtäessä ja esitettävä pyydettyäessä valvontaan oikeutetulle henkilölle;
- 6) Lupa oikeuttaa hakemuksen mukaisiin toimenpiteisiin vain hakemuksessa esitetyillä kohteilla [REDACTED];
- 7) Hakijan on raportoitava luvan käytöstä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen luonto- ja alueidenkäyttöyksikölle 31.12.2024 mennessä.

PERUSTELUT

Luhtakultasiipi on luonnonsuojelulain 69 §:n mukaisesti rauhoitettu laji ja 78 §:ssä tarkoitettu luontodirektiivin liitteen IV(a) tiukasti suojeltu laji.

Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan rauhoitetun eläinlajin yksilöiden tahallinen tappaminen ja pyydystäminen, munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen sekä yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsyklinän kannalta tärkeillä paikoilla on kiellettyä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi luonnonsuojelulain 83 §:n 1 momentin mukaisesti myöntää luvan poiketa 70 §:ssä säädetystä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Luonnonsuojelulain 3 §:n mukaan eliölajin suotuisalla suojelutasolla tarkoitetaan sitä, että laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään.

Luonnonsuojelulain 78 §:ssä tarkoitettujen tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien osalta poikkeamisen edellytyksenä on 83 §:n 1 momentissa säädetyn lisäksi, ettei sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja että poikkeus on tarpeen:

1. luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi tai luontotyyppien säilyttämiseksi;
2. erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta tai vesistöjä taikka muuta omaisuutta;
3. kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle;
4. näiden eliölajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- tai uudelleenistuttamistarkoituksessa taikka näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen.

Luhtakultasiiven suotuisan suojelutason säilyminen

Faunatica Oy:n selvityksen 2022 mukaan: ”kohteissa pientareella kasvaa monin paikoin nurmitatarta niin riittävästi, että on oletettavaa sen kykenevän ylläpitämään paikallispopulaatiota”. Luhtakultasiiven esiintymiskohteissa toimenpiteet tullaan rajaamaan pelkästään ojanpohjaan ja sisäluiskaan, jolloin ulkoluiskan tulee säilymään nykyisellään. Sisäluiskan maa-aines läjitetään mahdollisimman lähelle paikkaa, mistä ne on otettu, tiivistämättä sitä. Tällä pyritään turvaamaan nurmitattaren juuristojen säilyminen ja ympäristön nopea palautuminen. Alue ei toimenpiteen johdosta pääse myöskään vettymään ja muuttumaan luhtakultasiivelle epäsuotuisaksi jatkossa.

Muun tyydyttävän ratkaisun puuttuminen

Kohteessa maantien ojat ovat ajan myötä kasvaneet niin umpeen, että veden virtaaminen niissä vaarantuu. Seisovan veden kertyminen vaurioittaa tien rakenteita, mikä johtaa tulevaisuudessa järeämpiin tien parannustoimenpiteisiin. Näiden järeämpiin toimenpiteiden toteuttamisen yhteydessä on mahdotonta pitää yllä luhtakultasiiven suotuisaa elinympäristöä, vaan koko tiealue joudutaan kaivamaan. Nyt tehtävillä toimenpiteillä voidaan luhtakultasiiven suotuisaa elinympäristöä turvata ennaltaehkäisevästi. Muita korvaavia vaihtoehtoja tien kunnan parantamiselle ei ole.

Yleisen edun kannalta pakottavat syyt; yleinen turvallisuus, sosiaaliset ja taloudelliset syyt

keskimääräinen vuorokausiliikenne välillä on 49 henkilöautoa ja 4 raskasta ajoneuvoa/vrk. Välillä on 147 henkilöautoa ja 9 raskasta ajoneuvoa/vrk. Tietä käyttävät etupäässä paikalliset asukkaat. Raskas liikenne koostuu pääosin raakapuu kuljetuksista ja maatalouskuljetuksista.

[REDACTED] välisellä alueella on 44 kotitaloutta ja yksi kotieläntila sekä 127 vapaa-ajan asuntoa, joille kulku tapahtuu [REDACTED] kautta. Varsinkin kelirikkoaikaan tapahtuvat rajoitukset ja pahimmassa tapauksessa kulkuyhteyden katkeaminen on paikallisen edun ja turvallisuuden rajoittamista. Liikkumisen rajoittaminen voi aiheuttaa myös taloudellisia menetyksiä alueella toimiville ja työssäkäyville. Yleinen ja sosiaalinen turvallisuustilanne kärsii yhteyden huononemisen tai katkeamisen seurauksena. Pelastusajoneuvojen pääsy onnettomuus / sairaustapauksissa voi estyä. Lisäksi tien vettyminen ojitamatta jättämisen seurauksena vaurioittaa valtion omistuksessa olevaa maantietä, minkä myötä hoidon ja kunnostuksen kustannukset kasvavat välttämättömien hoitotoimenpiteiden puutteen vuoksi.

PÄÄTÖKSEN VOIMAANTULO

Luvan mukaiset toimet liittyvät maanteiden hoitourakkaan, jossa tien kunnossapitoon liittyvien toimenpiteiden toteuttamatta jättäminen voi aiheuttaa kohteessa vettymistä, mikä osaltaan tuhoaa suojeltavan lajin nykyisiä elinolosuhteita. Toimenpiteiden toteuttamatta jättämisellä voi lisäksi olla sosiaalisia, taloudellisia ja yleiseen turvallisuuteen kohdistuvia vaikutuksia. Yleisen edun mukaista on, että tien hoito ja kunnossapito pystytään toteuttamaan sille parhaiten soveltuvaan aikaan. Tämän takia päätöksen täytäntöönpanoa ei voida yleisen edun vuoksi lykätä.

Edellä olevan johdosta Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päättänyt lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 122 § 3 momentin 3 kohdan nojalla, että tätä päätöstä on noudatettava mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 3 §, 69 §, 70 §, 78 § ja 83 §
Luontodirektiivi (97/62/EY) artikla 1, 16 artikla kohta 1, liite IV (a)
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 § 3 momentti 3 kohta

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Mira Sassi ja ratkaissut yksikön päällikkö Eero Melantie.

19.6.2024

POPELY/3675/2023

Lisätietoja päätöksestä antaa tarvittaessa ylitarkastaja Mira Sassi, mira.sassi@ely-keskus.fi

MAKSUA KOSKEVA PÄÄTÖS

Maksuvelvollinen: hakija (erillinen lasku lähetetään myöhemmin)

150 euroa

Poikkeus eliölajien rauhoitussäännöksistä

Valtioneuvoston asetus (1357/2022) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2023

LIITTEET

Valitusosoitus
Asiakirjan sähköinen hyväksymismerkintä

TIEDOKSIANTO

Hakija (sähköpostitse)
Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri (sähköpostitse)
Kuusamon kaupunki (sähköpostitse)

TIEDOKSI SÄHKÖPOSTITSE

Ympäristöministeriö / Lymo
Suomen ympäristökeskus

PÄÄTÖKSEN YLEISTIEDOKSIANTO

Tämä päätös annetaan tiedoksi hallintolain (434/2003) 62 § mukaisella yleistiedoksiannolla. Päätös ja yleistiedoksiantoa koskeva ilmoitus julkaistaan Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen verkkosivuilla:
<https://www.ely-keskus.fi/kuulutukset/pohjois-pohjanmaa>

Tämä asiakirja POPELY/3675/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument
POPELY/3675/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Sassi Mira 19.06.2024 07:47
Ratkaisija Melantie Eero 19.06.2024 07:57